

Evidencijski broj / Article ID: 18573008
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

NOVI HRVATSKI VLADAR

Tek otkriveni
knez iz Bojne
ući će u
udžbenike
povijesti

str. 10

Stela Lechpammer

Novi vladar Panonske Hrvatske

KNEZ IZ BOJNE U U UDŽBENIKE PC

Nakon senzacionalnog arheološkog otkrića na području Bojne, 60-ak kilometara jugozapadno od Siska, gdje su pronađeni potencijalni ostaci dosad nepoznatog kneza iz Panonske Hrvatske, o čemu je prvi pisao Večernji list, postavlja se pitanje koja je pozadina priče ovog velikog uspjeha hrvatskih arheologa te kako je uopće ovaj novi vrijedni lokalitet pronađen.

– Zapravo sasvim slučajno – jednostavno objašnjava dr. sc. Marijana Krmpotić, voditeljica Odjela za kopnenu arheologiju Službe za arheološku baštinu Hrvatskog restauratorskog zavoda, koja radi na ovom projektu. Kao i kod mnogih vrijednih svjetskih arheoloških otkrića, i ovog se puta sasvim slučajno negdje "zagreblo" te je otkrivena tajna koja će možda ispisati novo poglavlje hrvatske povijesti. Na toj je lokaciji, naime, trebao biti kamenolom, no kada se počelo kopati, naišlo se na nepoznate ostatke. Investitor je potom, prema zakonima i pravilnicima, trebao utvrditi o čemu se točno radi prije nego što je nastavio s radovima te se tako 2011. počelo provoditi istraživanje na toj lokaciji. S vremenom se ispostavilo da je riječ o puno većem i vrednijem lokalitetu nego što se isprva mislilo, da bi 2015. bio pronađen famozni "grob broj 4". Među njih 36 do sada otkrivenih taj je najvažniji, a bogata oprema daje naslutiti da je moguće kako je riječ o grobu dosad nepoznatog "kneza iz Bojne", kako su ga arheolozi nazvali. Na pitanje zašto se prije nije istraživalo na tom području, dr. sc. Marijana Krmpotić kaže kako nije bilo ničega što bi upućivalo na mogućnost postojanja bilo kakvog lokaliteta.

– Ništa, apsolutno ništa nije pronađeno tamo prije. Imamo iskopine u Sisku, no mislilo se da južno od Siska prema Banovini nema ničega – ističe te dodaje kako se radi o lokalitetu većem od pet hektara, a do sada je istražena tek petina tako da je moguće da će biti pronađeno još senzacionalnih dokaza i tragova iz srednjovjekovnog života na hrvatskim prostorima. Puni naziv cijelog arheološkog nalazišta glasi "Bojna – Brekinjova kosa" te se službeno nalazi na području Gline u Sisačko-moslavačkoj županiji. Zanimljivo je da je smješteno na visinskom strateškom položaju koji je vjerojatno omogućavao nadzor prometa između Pounja i Topuskog. Danas je to područje pak prekriveno šumama.

Rade se DNK analize

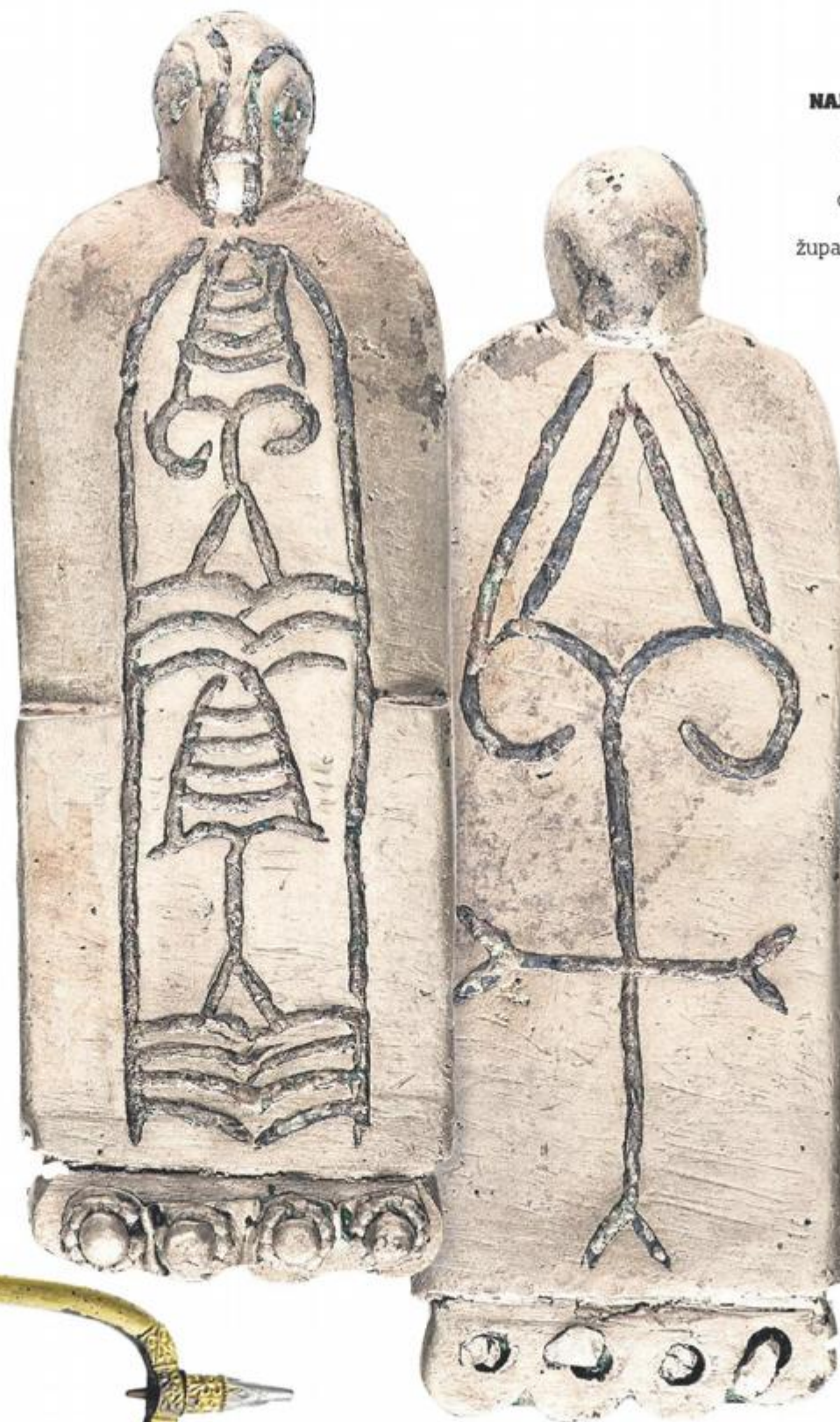
– Teško je procijeniti koliko će nam vremena trebati da istražimo cijeli lokalitet, to ovisi o sredstvima koja će se izdvojiti za projekt, a on se od 2016. nalazi pod voditeljstvom Hrvatskog restauratorskog zavoda te se financira sredstvima Ministarstva kulture – kaže dr. sc. Marijana Krmpotić te napominje kako trenutno velika ekipa stručnjaka radi na ovom projektu, na kojem surađuje nekoliko institucija – Konzervatorski odjel u Sisku Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, Hrvatski restauratorski zavod, Arheološki muzej u Zagrebu, Gradski muzej Sisak te Institut za antropologiju.

– Sve ljudske ostatke, kojih je nažalost malo, šaljemo, primjerice, na analizu našem poznatom antropologu, dr. sc. Mariju Novaku na Institut za antropologiju – objašnjava dr. sc. Marijana Krmpotić te kaže kako se na

U GROBU BR. 4 U BOJNI pronađene su pozlaćene ostruge slične onima iz groba u Biskupiji pokraj Knina (na slici)

Imamo iskopine u Sisku, no mislilo se da južno od Siska prema Banovini nema ničega. Riječ je o lokalitetu većem od pet hektara, a istražena je tek petina i možda će biti još senzacija

NEKI OD 36 GROBOVA otkrivenih na lokalitetu Brekinjina kosa – Bojna bili su bogato opremljeni

NAJVEĆI AKTIVNI LOKALITET u kontinentalnoj Hrvatskoj, uz ovaj u Sisačko-moslavačkoj županiji, je u Loboru

ostacima trenutačno rade DNK analize. Mnogo je još istraživanja potrebno kako bi se otkrila istina o "Knezu iz Bojne". Za sada ga povjesničari smještaju u vremenski okvir na kraj 8., odnosno početak 9. stoljeća. Da je bila riječ o veoma važnoj osobi, svjedoče pak vrijednosti koje su pronađene u grobu jedinstvenom u ovom dijelu Hrvatske. Podsjetimo, nepoznati je moćnik pokopan s luksuznim srebrnim, pozlaćenim ostrugama s garniturom za pričvršćivanje, privjeskom od zlata s gorskim kristalom, zlatnim solidom bizantskog cara Konstantina V. Kopronima te odjećom protkanom zlatnim nitima.

Tko bi on mogao biti?

Knez iz Bojne smješta se u vrijeme kada je Panonskom Hrvatskom vladao knez Ljudevit Posavski koji je isprva bio vazal franačke države protiv koje je potom dignuo ustanak, a Primorskom Hrvatskom vladao je knez Borna, koji je sudjelovao u gušenju Ljudevita Posavskog, nije nemoguće da se radilo o njegovu protivniku koji se suprotstavio ustanku. Također, arheolozi isti-

OVAJ LOKALITET SVJEDOČI O POSTOJANJU JOŠ JEDNOG SREDIŠTA PANONSKE KNEŽEVINE, UZ SISAK

KAKO JE DOŠLO DO SENZACIONALNOG
ARHEOLOŠKOG OTKRIĆA U BOJNI

JČI ČE DVIJESTI

VIERAN ŽGANEC-ROGLJIV/PKSELL

ču kako je važno što ovaj lokalitet svjedoči o postojanju još jednog središta Panonske kneževine, uz Sisak, iz kojeg je najvjerojatnije vladao Ljudevit Posavski.

– Ovo je iznimno vrijedan pronalazak na području tadašnje Panonske Hrvatske o kojoj se ionako malo zna – ističe dr. sc. Marijana Krmptić te dodaje kako se ovo nalazište po sličnosti može usporediti samo s grobom pronađenim u Biskupiji pokraj Knina, a on je otkriven prije stotinjak godina. Tamo je, naime, otkrivena identična oprema s kakvom je pokopan "knez iz Bojne", a kakva je točno njihova veza, tek treba otkriti.

Kada se lokalitet "Bojna – Brekinjova kosa" usporedi pak prema značenju s drugima u Hrvatskoj, tu je pak, ističe dr. sc. Marijana Krmptić, puno teže povući paralele. – U Hrvatskoj ima jako puno različitih lokaliteta, no ne možemo ih sve uspoređivati. Neki su iznimno važni za antičko razdoblje, neki za nacionalnu hrvatsku povijest... Tako da se u tom kontekstu teško može koristiti pojam "važan", odnosno "važniji" – zaključuje, no dodaje kako je najveći aktivni lokalitet u kontinentalnoj Hrvatskoj uz ovaj u Sisačko-moslavačkoj županiji onaj

u Loboru u Krapinsko-zagorskoj županiji. Tamo, naime, postoji gradina za koju se zna da je bila gotovo u kontinuitetu naseljena od brončanog doba do mlađeg željeznog doba. Uz gradinu su izgrađeni veliki zemljani bedemi, a potom i obrambeni zid u antici. No, kada se govori o ranom srednjem vijeku, i u tom je razdoblju taj lokalitet ponovno iskorišten za život, a iz tog vremena datiraju srednjovjekovno groblje i crkva. Tamošnja je istraživanja vodio dr. sc. Krešimir Filipec u suradnji s Ministarstvom kulture, Upravom za zaštitu kulturne baštine, konzervatorskim odjelom u Zagrebu.

– Ovo je apsolutno senzacionalno otkriće za hrvatsku povijest i ne nosi izložba slučajno podnativ "Novo poglavlje hrvatske povijest" jer to upravo i jest. Gotovo svi ostaci koje smo mi do sada imali iz vremena ranosrednjovjekovne povijesti dolaze iz obalne Hrvatske i na temelju tih nalaza mi učimo o povijesti. No ovo je definitivno najznačajniji lokalitet iz tog razdoblja u tadašnjoj Panonskoj Hrvatskoj. U buduću ćemo definitivno učiti o Knezu iz Bojne što je senzacionalno – zaključuje Sanjin Mihelić, ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu. ●

U Hrvatskoj ima jako puno različitih lokaliteta, no ne možemo ih sve uspoređivati. Neki su iznimno važni za antičko razdoblje, neki za nacionalnu hrvatsku povijest

MARIJANA KRMPOTIĆ
Hrvatski restauratorski zavod

Gotovo svi ostaci koje smo mi do sada imali iz doba ranosrednjovjekovne povijesti dolaze iz obalne Hrvatske i na temelju tih nalaza mi učimo o povijesti

SANJIN MIHELIC
ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu